

1

דבר אחר: "ולעבדו" זו תפלה. אמה אומר זו תפלה, או אינו אלא עבודה? תלמוד לומר: "בכל לבבכם ובכל נפשכם". וכי יש עבודה בלב? הא מה תלמוד לומר: "ולעבדו"? זו תפלה! וכן דוד אומר: "תפלת תפילתי קטרת לפניך משאת פני מנחת ערב" ומהלים קמ"א ב"ז. ומהמשיל את תפלתו לעבודת הקרבנות. ואומר: "ודניאל קרי ידע די רשעים מתבא על לביתם" וגו' ודניאל ו' י"א. [פאשר ידע דניאל שהמלך חתם על הקרבנות עלה אל ביתו]. ואומר: "ומתקרב לנבא לדניאל בקל עצים ועק ענה מלכא ואמר לדניאל דניאל עבד אלהא חיא אלהך די אנת פלח לה בתדינא היכל לשיתביתך מן אריתא" ודניאל ו' כ"א. [בשקרביו אל בור האריות עצק המלך בקול עצוב, ואמר לדניאל: דניאל עבד אלהים חיים, שאתה עובדו תמיד, האם הוא יכול לשמך מן האריות], וכי יש פלחן [עבודת הקרבנות] בבבל? הא מה תלמוד לומר: "ולעבדו" זו תפלה, ובשם שעבודת מלכות קרייה עבודה, כך תפלה קרייה עבודה. [עין רש"י] [ספרי דברים פסקה מ"א]

Rambam Hilchos Tefila

א

מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה ואין מנין התפלות מן התורה ואין משנה התפלה הזאת מן התורה ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה:

ב

ולפיכך נשים ועבדים חייבין בתפלה לפי שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא אלא חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנך ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואח"כ שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כל אחד לפי כחו:

ג

אם היה רגיל מרבה בתחנה ובקשה ואם היה ערל שפתים מדבר כפי יכולתו ובכל עת שירצה וכן מנין התפלות כל אחד כפי יכולתו יש מתפלל פעם אחת ביום ויש מתפלל פעמים הרבה והכל יהיו מתפללין נכח המקדש בכ"מ שיהיה וכן היה הדבר תמיד ממש דבינו ועד עזרא:

ד

כיון שגלו ישראל בימי נבוכדנצר הרשע נתערבו בפרס ויוון ושאר האומות ומלדו להם בנים בארצות הגוים ואותן הבנים נתבלבלו שפתם והיתה שפת כל אחד ואחד מעורבת מלשונות הרבה וכיון שהיה מדבר אינו יכול לדבר כל צורפו בלשון אחת אלא בשיבוש שנאמר ובניהם חצי מדבר אשורית וגו' ואינם מכירים לדבר יהודית ובלשון עם ועם ומפני זה כשהיה אחד מהן מתפלל תקצר לשונו לשאול חפציו או להגיד שבח הקדוש ברוך הוא בלשון הקדש עד שיערבו עמה לשונות אחרות וכיון שראה עזרא ובית דין כך עמדו ותקנו להם שמנה עשרה ברכות על הסדר שלש ראשונות שבח לה' ושלש אחרונות הודיה ואמצעיות יש בהן שאלת כל הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הציבור כולן כדי שיהיו ערוכות בפי הכל וילמדו אותן ותהיה תפלת אלו העלגים תפלה שלימה כתפלת בעלי הלשון הצחה ומפני ענין זה תקנו כל הברכות והתפלות מסודרות בפי כל ישראל כדי שיהא ענין כל ברכה ערוך בפי העלג:

3

בשם רבינו ומה שדרשו בספרי (עקב) ולעבדו זה התלמוד ד"ה
הפנים המוכתרים כ"ה לו נומר שכלל העבודה שלמדו חורש והנחמ
אניו בעת החרוץ ומה שדרשו עיניו ולבנו פלנו נכדו כענין עבדים לו ד
אדוניכם. וזה כענין שכתוב (בבבא) וכלי מלאכה בלעבדכם על ד
הנדר חמס ורעוהם בתפלות
והנדרים (פני י"י אלהיכם והיה חמס
על כל עמך ונדר שכתוב כל המצו
לעמך לפניו בחרטה) ובחרטה וזה

Rambam Hilchos Tefila

נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע ומן התפילין וחייבין בתפלה ובמזוזה ובברכת המזון:

5

למזוזה קמ"ל: וחייבין בתפלה: דרחמי
נינהו (ה) מהו דתימא הואיל וכתיב בה "עורב
ובקר וצחורים כמצות עשה שהזמן גרמא" דמי
קמ"ל: ובמזוזה: "פשיטא מהו דתימא
הואיל ואתקש לתלמוד חורה קמשמע לן:

גרמא ברכות כ:

6

(ד) שהיא מצות עשה וכו'. כל זה לדעת הרמב"ם שרק זמני התפלה הם מדברי סופרים, אבל עקר מצות תפלה היא
מן התורה, שנאמר "וילבדו בכל לבבכם", איזו עבודה שהיא פלג הוי אומר זו תפלה, אלא שאין לה גוף ידוע מן התורה ויכול להתפלל בכל גוף
שירצה ובכל עת שירצה, ומשהתפלל פעם אחת ביום או פליגה⁽⁶⁾ נצא ידי חובתו מן התורה. וכתב השג"א אברהם, שעל-פי סברא זו⁽⁶⁾ נהגו רב הנשים
שאינן מתפללין שמונה עשרה בתמידות שחר וערב, לפי שאומרות מיד בפקר סמוך לנטילה אינה בקשה⁽⁷⁾, (ה) ומן התורה יוצאות בזה, ואפשר שאף
תקמים לא חיבו יתרה⁽⁸⁾. אבל דעת הרמב"ן, שעקר מצות תפלה היא מדברי סופרים⁽⁹⁾ שהם אנשי קנסת הגדולה, שמקנו י"ח ברכות על הסדר, להתפלל
אותן שחרית ומנחה חובה וערבית רשות: ואף-על-פי שהוא מצות עשה מדברי סופרים שהזמן גרמא, והנשים פטורות מכל מצות עשה שהזמן גרמא
אפילו מדברי סופרים⁽¹⁰⁾, כגון קריש הלכנה⁽¹¹⁾, אף-על-פי-כן חיבו אותן בתפלה שחרית⁽¹²⁾ ומנחה כמו אנשים, הואיל ותפלה היא בקשת רחמים, וכן עקרי⁽¹³⁾.

Mishna Brura on Shulchan Aruch k:17

7

מה ה' אלהיך. [למה נאמר לשון "מה" ?] תניא, הנה רבי מאיר אומר: חייב אדם לברך מאה ברכות בכל
יום, שנאמר: "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך" [אל תקרי "מה" אלא "מאה"]. רב הוה בריה
דרב אמיא בשבתא וביומי טובי [שאין שמונה עשרה ברכות בתפלה] טרח וממלי להו [הנה טורח ומשלים
את המאה ברכות] באיספורמקי [מיני בשמים] ומגרי [מיני מגדים ששעונים ברכה]. [מנחות מג ב']